

ПРЕЦЕДЕНТНІСТЬ ЯК ОЗНАКА МОВНОГО ЛАНДШАФТУ КИЄВА

Вербальні й невербальні знаки київського міського простору формують когнітивну базу усіх городян, стають прецедентними феноменами, впізнавання яких визначає входження до мовно-культурної спільноти. Глобалізаційні тенденції, бурхливі соціальні й політичні процеси в країні, а також зміна поколінь і, відповідно, поява нових соціокультурних груп є факторами стрімкого оновлення мовного обличчя Києва.

Ключові слова: урбанолінгвістика, мовний ландшафт, прецедентний феномен, ергонім, мовна ситуація.

Самоідентифікацію особистості уможлиблює культурно-мовна компетенція як здатність упізнавати в мовних одиницях і мовленевих актах культурно значимі настанови й норми, а також ціннісні орієнтири. Важливими складниками когнітивного простору соціуму є прецедентні феномени, до яких зараховують вагомі пізнавально й емоційно, добре відомі широкому колу осіб тексти вербальної (тексти, імена персонажів, авторів, висловлення тощо) і невербальної природи [2, с. 216]. Виокремлюють декілька рівнів прецедентності: *соціумно-прецедентні* феномени, відомі будь-якому представнику того чи того соціуму, *національно-прецедентні* феномени, що апелюють до фактів з історії та культури етносу, до якого належить особистість, й *універсально-прецедентні* феномени, що входять до когнітивного простору всього людства.

Найпродуктивнішим є вивчення прецедентних феноменів у річці семіотичної теорії [9]. Завдяки яскравій експресивності й значному інформаційному обсягу ці компоненти знань є подібними до символів [11, с. 492–493] і формують систему міських мемів — одиниць культурної інформації, поширюваної в комунікативних актах від однієї людини до іншої за механізмами імітації, навчання тощо. Завдяки цій здатності складати ціннісну шкалу прецедентні імена впливають

на моделі соціальної поведінки, зокрема створюючи пантеони «героїв» і «антигероїв».

Феномен прецедентності базується на спільності соціальних, культурних або мовних ознак. Сформована у відповідних параметрах культурно-мовна компетенція уможлиблює ідентифікацію особистості себе не лише як представника етносу, певної соціальної, вікової чи субкультурної групи, а й як жителя конкретного населеного пункту. Ми виходимо з того, що жителі міста певним чином залучені до єдиного мовно-культурного простору, володіють певним інваріантним набором знань (фоновими знаннями), що мають мовне вираження. У міському мовному ландшафті прецедентні імена це передусім урбанонімікон — офіційна й неофіційна топоніміка, ергоніми, міські легенди, анекдоти тощо.

Мовний складник міського простору викликає незмінний інтерес не лише лінгвістів, а й істориків, культурологів, етнологів, географів, соціальних психологів тощо. Історію походження назв вулиць Києва вивчали Лідія Пономаренко і Олександр Різник [8], Дмитро Малаков [4], Сергій Вакулишин [1]. Зокрема, О. Різник у довіднику «Назви вулиць Києва в контексті ідеологій» [7] розглянув взаємозв'язок між біографією особи та назвою вулиці її іменем. Українське мовознавство випрацювало досить серйозну наукову базу досліджень міста. Різним аспектам побутування неофіційної урбанонімії присвячені розвідки С. Мартос (на матеріалі мовного ландшафту м. Херсона [5]), Т. Миколенко (м. Тернопіль [6]), І. Цар (м. Київ). Заслуговує на увагу спроба харківської дослідниці С. Руденко дослідити так званий «харківський діалект» [10], до якого віднесено лексико-фонетичні, лексико-словотвірні, лексико-семантичні, етнографічні діалектизми, архаїзми та історизми. Окремо треба назвати працю Н. Хобзей, О. Сімович, Т. Ястремської, Г. Дидик-Меуш «Лексикон львівський: поважно і на жарт» [12], у якій зафіксовано особливості мовлення Львова на основі власних спостережень авторок за комунікацією мешканців рідного міста, подано тлумачення багатьох, часто призабутих слів, словосполучень, фразеологізмів, прислів'їв та приказок.

Ознакою мовного ландшафту Києва, як і будь-якого іншого міста, яке має свою мовну й культурну історію, є прецедентність — функ-

ція зберігання загальновідомих і (або) нестандартних, незвичайних когніцій, що, з одного боку, формує культурно-мовну компетенцію його жителів, а з іншого — є продуктом цієї компетенції. Нас у нашому дослідженні цікавило представлення міської реальності у мовній свідомості киян — як тих, що мешкають у місті від народження, так і так званих «нових киян» — людей, які упродовж останніх 10 років переселилися з інших українських міст, містечок і сіл до столиці. Звісно, засвоєння прецедентних феноменів корелює із когнітивною базою кожної окремої особистості й з такими індивідуальними соціальними параметрами, як вік, освіта, соціальна активність, належність до певної субкультурної групи, врешті тривалість проживання в місті тощо. Велике значення має й тип мовно-соціальної групи, представником якої є особистість, а також місце народження мовця. У зв'язку з цим ми можемо говорити про групи міських прецедентних імен, вивчати їхні джерела, трансформації, врешті їхню впізнаваність. Важливо зауважити, що останній критерій прецедентності може виходити далеко за межі локусу, особливо коли мова йде про когніції стосовно міста, яке є столицею — офіційним і символічним центром держави. Так, напевно, прислів'я «*На городі бузина, а в Києві дядько*», «*Язык до Києва доведе*» або анекдот «— Ви звідки? — *Із Києва. — Тут всі із Києва. А конкретно? — Із Дніпропетровська*» є впізнаваними не лише поза межами міста (зокрема 6-метрова скульптура «Язык до Києва доведе» у формі металевого кованого язика в місті Житомирі), а й в усьому пострадянському просторі. Ну а «*Жизнь дала трещину — переехал на Троещину*», міські легенди *про дзвіницю Андріївської церкви* (яка ніби впала, але її насправді ніколи не було), *про Замок Річарда — Левине серце* (про привиди, які мешкають у будівлі), *про монумент Батьківщині-матері* (ніби опівночі обертається і б'є мечем по щитові), *про Арсенальську пушку* (яка стрельне, щойно повз пройде хоч одна незаймана), значення топонімічних «*Фрунзе, 103*» (психіатрична лікарня, крім адреси) та «*Лук'янівка*» (СІЗО, крім назви району та станції метро) тощо знайомі хіба що київським старожилам.

Аналіз прецедентності мовного ландшафту Києва ґрунтований на опитуванні його жителів — тих, які від народження проживають у місті, а також так званих «нових киян» — респондентів віком від 20

до 35 років, що приїхали в Київ на навчання чи в пошуках роботи. Використані способи збирання матеріалу — інтерв'ювання та асоціативний експеримент. Матеріал для дослідження також було отримано шляхом аналізу коментарів користувачів соціальних мереж під статтями, присвяченими мовно-культурним феноменам міста.

Перше коло досліджуваних прецедентних імен складають **урбаноніми**, які з офіційної системи найменувань перейшли в неофіційну у зв'язку із втратою знакової мотивованості й естетичного критерію, а також через їхню заідеологізованість. На виконання норм законодавства про декомунізацію нещодавно в столиці було перейменовано 79 вулиць, бульварів і площ. Зокрема, вулиця *Колективізації* носить ім'я історика — дослідника Голодомору в Україні *Джеймса Мейса*, вулиця *Петровського* (радянський державний і політичний діяч, ініціатор створення ВЧК) стала вулицею *Івана Світличного* (український поет і правозахисник), бульвар *Олексія Давидова* (голова Київського міськвиконкому в 1947–1963 рр.) — бульваром *Ігоря Шамо* (автор культової пісні «Як тебе не любити, Києве мій!»). Так, з офіційної мапи Києва назавжди зникли назви вулиць *Комінтерна*, *Щорса*, *Чапаєва*, станцій метро *«Комсомольська»*, *«Піонерська»* і *«Дзержинська»*, *«Корнійчука»*, *«Ленінська»*, хоча в усному мовленні людей старшого віку їх уживають досі. Та й молоде покоління навряд чи швидко розпочнуть називати *Ленінградську площу Дарницькою*, *проспект Воз'єднання проспектом Соборності* тощо, адже цей процес передбачає перегляд і зміну сталих уявлень про топонімічне середовище, в якому людина перебуває з народження. У мовлення старших жителів лівого берега Києва подекуди можна почути назви *«Корольок»* (Нові Позняки), *хутір Шевченка* (зараз Харківський масив), про які нові жителі цих масивів можуть дізнатися хіба що з історичного довідника. Актуалізація історичних топонімічних назв відбувається з метою підкреслити їхнє аксіологічне значення чи власну належність до так званих «корінних киян» (приміром, площу Перемоги, колись єврейський базар, називають *Євбазом* або люди старшого віку, або з метою зауважити своє київське походження). У зв'язку із революційними подіями 2013–2014 рр. почастишали випадки називання майдану Незалежності старою назвою *Козине болото*, яка очевидно має негативне конота-

тивне значення — вказування на приреченість будь-яких подій, що там зароджуються. Ще раніше, 2004 року, відбулася концептуалізація локації, спричинена Помаранчевою революцією, що втілюється у низці морфологічних і семантичних змін топоніма, а саме в трансформації власної назви в однослівну номінацію *Майдан*, яка ввбрала в себе семантику подій і персоніфікувалася («*Майдан сказав*»), появи іменника *майдан* як синоніма понять *акція протесту, демонстрації, революції, «сценарію»* (наприклад, «*автори майданів*»). З іншого боку, виник абсолютно новий прецедентний феномен — «*майданс*». Так називався танцювальний конкурс, що проходив в Україні на головних площах міст, зокрема в Києві. Відповіді респондентів із групи «нових киян» містять цю назву як атрибутивну щодо майдану Незалежності. Ця трансформація засвідчує функціональне навантаження центральної частини міста для цих людей. Відповіді на запитання «Які асоціації викликає згадування назви майдан Незалежності?» не вирізняються різноманітністю: це концерти, свята, конкурси, гуляння, а також реакції «*весело*», «*людно*». (Читаємо допис читача інтернет-видання Романа Коломійця від 03.12.2013: «*Опозиція критикує Леніна, пам'ятник зносити навіть хотіли... а Ленін би із такою кількістю народу, яка була в неділю, вже взяв би Київ, встановив би свій тимчасовий уряд і свою владу. Я тинявся на майдані, як і інші, не знаючи, куди їти і що робити... Я їхав в столицю на революцію, а не на танці-співи... Я їхав на Майдан, а попав знов на Майданс!*») Мовні одиниці набувають «енергетики» прецедентності в процесі їхнього використання в дискурсі, стають сталими завдяки «сильному» конотативному значенню, яке містить компонент стереотипу.

Функції топонімів, як правило, не обмежуються лише вказуванням на місце здійснення дії, відтак використання топонімичної лексичної одиниці сприяє передаванню екстралінгвальної інформації. Так і головною функцією прецедентного імені є здатність бути номінативним засобом фрагменту позамовної дійсності. Наприклад, позначення географічного об'єкта Гідропарк як місця відпочинку на воді (а дорожні вказівники зазначають: «*Гідропарк — місто спорту*») для жителів міста реалізує ще й переносне значення: місце нічних дискотек, втілення розгульного способу життя.

Також до цього кола прецедентних імен належать назви колись знакових для киян локацій — магазинів, кафе, розважальних закладів: «Пасаж», магазин «Ноти», «Варенична» на Хрещатику, кафе «Грот», «Крижинка», «Львівська брама», «Оксамит», «Чай.Кофе» (у неофіційній системі найменувань «Чайник»), «Старий Київ», «Жорж», «Хрещатий Яр», «Гаряче молоко», ресторани «Кукушка», «Столичний», «Дубки», дискотека «Жаба» і багато інших. Звісно, володіння цими знаннями залежить лише від тривалості й місця проживання у місті, а також частково від соціального статусу респондентів. Так, цілком закономірно, що люди, які переїхали до столиці в останні 20 років або ж молоді люди не можуть знати цих старих назв у принципі. Наприклад, назва станції метро «Більшовик» досі функціонує у мовному ландшафті завдяки торговельному центру з такою назвою біля перейменованої станції «Шулявська»¹. Зі зміною образу міста, появою сучасної торговельно-розважальної інфраструктури виникають нові прецедентні назви: монумент на честь з'єднання України з Росією, що в неофіційній системі мав назви *Арка дружби народів* та *«Ярмо»*, «новими киянами» впізнається як *«Райдуга»*, можливо, завдяки новій кольоровій ілюмінації й розміщенню під монументом атракціонів. Усі покоління киян зростали зі знанням, що символом міста є каштан. І хоча каштани й досі прикрашають Хрещатик, це прецедентне ім'я, що має інтертекстуальні зв'язки (згадано в піснях про Київ, морозиво, торт тощо), як показують результати нашого інтерв'ювання, не викликає жодних асоціативних зв'язків із містом проживання в багатьох приїжджих. Так відходять у минуле старі конотації і з'являються нові, а відтак і назви.

Для прецедентних феноменів важлива «технічна підтримка», передусім засобами масової комунікації, яка забезпечує тотальну їхню рецепцію максимально широким колом споживачів. Наприклад, якщо раніше *«Вечірній Київ»* були смачними цукерками та головною «пліткаркою» столиці (газета), то телебачення внесло свої корективи — це прецедентне ім'я впізнається «новими киянами» завдяки телепроекту «Студії «95 квартал». В асоціаціях «нових киян» значний проша-рок складають прецедентні імена з телевізійної, естрадної, рекламної

¹ Нещодавно перейменовано на «Космополіт»

сфер, що виявляє культурний фон, в який занурене суспільство в цілому, його ціннісні орієнтації, представлені ЗМІ. Мас-медіа фактично контролюють всю нашу культуру, пропускаючи її через свої фільтри, виокремлюючи окремі елементи з маси культурних явищ, збільшуючи цінність однієї ідеї, знецінюючи іншу, поляризують усе поле культури.

Найбільш цікавою для вивчення мовного ландшафту міста є **неофіційна система розмовно-побутових найменувань** міських об'єктів. У ній можна виокремити два типи об'єктів: 1) ті, які відображають офіційні найменування, але є їхніми модифікаціями і 2) власне «народні» топонімічні одиниці, не пов'язані з формами офіційних урбанонімів. Перші утворюються, коли офіційні найменування нібито «пропускаються» через мовну свідомість городян. Розмовні назви утворюються шляхом скорочення довгих і громіздких назв, непридатних в усіх ситуаціях спілкування, через відштовхування від форми офіційних згідно з правилами мовної гри і фонетичної мімікрії, за законами семантичних асоціацій. Для прикладу: *БВС* (бульвар Верховної Ради, рос. Бульвар Верховного Совета), *БЖ* (вул. Велика Житомирська, рос. Большая Житомирская), *Завали* (Верхній Вал і Нижній Вал), *Груша* (вул. Грушевського), *Кардачі* (мікрорайон Караваєві дачі), *Консерва* (консерваторія), *Бермудський трикутник* (Центральний РАГС), *«Рулетка»* (фонтан на майдані Незалежності). Саме такий механізм утворення поширених в усно-побутовому спілкуванні назв районів і масивів Києва *Борщага* (Борщагівка), *Венік* (Виноградар), *Хорьок* (Харківський масив), *Троя* (Троещина), *Сквозняки* (Позняки), *Трухашка* (Труханів острів), *Пейзажка* (Пейзажна алея), *Андрюша* (Андріївський узвіз), а також *Сталінка* (частина Голосіївського району за центральним автовокзалом, колись забудована «сталінками»). Неофіційні топоніми другого типу в основному експресивні за формою і змістом, різноманітні за мотивацією найменування: особливостями топографії і місцезнаходження, асоціаціями з іншими реаліями, випадковими чи типовими подіями або обставинами. Прикладами таких онімів є *«Ракушка»* (сцена в Маріїнському парку), *«Кубик Рубіка»* («Дитячий світ» на метро Дарниця); *«Жаба»* (дискотека під Аркою дружби народів), *«Шайба»* (Печерський торговий центр). Приміром, ринок для риболовів на метро Дніпро *Бухара* очевидно отримав назву

не на честь узбецького міста, а відсилає до внутрішньої форми слова із жаргонного реєстру (*бухати* — зловживати алкогольними напоями).

Метафоричні назви київських локацій, які міцно закорінилися в неофіційній системі топонімікону (наприклад, *Київська Венеція* (Русанівка), *Київський Сохо* (Поділ), *Київський Бруклін* (Оболонь), *Київський Монмартр* (Воздвиженка), *Київська Швейцарія* (зелена горбиста місцевість у районі вул. Богдана Хмельницького), *Печерські пагорби* (частина Печерського району, де розташовані адміністративні будівлі), доповнюють ті, що з'явилися нещодавно (*Порошенко-City* (Рибальський острів, землю на якому, за чутками, викупила сім'я Президента).

Трансформації міського простору втілюються у появі значущих саме для сьогодення концептів у свідомості носіїв мови. Це відбувається завдяки природній зміні поколінь жителів міста і появі нових субкультурних груп. Неформальна молодь раніше збиралася «у трубі» (довгий підземний перехід під Майданом Незалежності) або «на Хресті» (вул. Хрещатик), тепер же студенти «Шеви» (Київський національний університет ім. Т.Г. Шевченка), «Могили» (Національний університет «Киево-Могилянська академія»), «Драгопєда» (Національний педагогічний університет ім. М. Драгоманова) призначають зустріч «у Жлобусі» (підземний торговельний центр під площею «Глобус»), біля *Бетмена* (скульптура Архангела Михаїла). Їдуть у центральну частину міста зі станцій «Дружби уродів» («Дружби народів»), «Хряківської» («Харківська»), «Окорочків» («Осокорки»). Ну а влітку прямують відпочивати «на ЮБК» («Южний берег Києва», як назвали пляж на Трухановому острові). Такі зміни системи жаргонів відображають, за словами російського дослідника Віталія Костомарова, «мовний смак епохи» [3]. Неофіційні назви можуть бути поширені в окремих районах чи групах мовців, що засвідчує існування меж прецедентності.

Наступне коло прецедентних імен становлять **ергоніми** на позначення численних магазинів, кав'ярень, ресторанів, готелів. У зв'язку із розвитком ринкової економіки, конкуренцією, зміною спеціалізації шлях перетворень ергонімів, особливо в столиці, є найбільш динамічним. *Антикафе, мітерії, коворкінги, креативні простори, кон-*

цент-стори, сквоти, кав'ярні-шоуруми, інді-кафе, котокафе вже кілька років запроваджуються в усіх українських містах. Тепер з'явилися ще й хаби («Fedoriv Hub», «Data Hub», «i-HUB», «HUB 4.0», «Щастя HUB», «MediaHub», «Port creative hub»), які об'єднали все це в єдиний вузол «креативної економіки». Чи не щодня в Києві з'являється «крафтове хендмейд місце з лофтовим дизайном». Семіотичні запозичення відображають глобалізаційні процеси в українському лінгвопросторі, «берлінізацію» урбанопростору. Їхня ефективність для привертання уваги клієнтів здебільшого залежить від їхньої впізнаваності, адже вагомим екстралінгвальним чинником утворення ергонімів є їхня рекламна функція — приваблення споживачів в умовах ринкової конкуренції. Прецедентні одиниці, які прийшли до нас з інших етнокультурних просторів («Соло піца», «Vino e Cucina», «Mon Cher», «Чача-бар», «Міхо», «Halal Burma», «Намасте», «Цимес», «Аюрведа Кафе», «Guratta»), очевидно, мають впізнавати й мешканці Києва. Для розуміння поняття в основі назви закладу кияни мусять володіти глибокими знаннями (наприклад, ім'я готелю «Баккара» має два значення (муніципалітет у Франції і карточна гра), «У Голема» (персонаж єврейської міфології, легендарна людиноподібна істота, штучно створена рабинами-кабалістами в Празі), барбекю-ресторан «Churras BBQ» (чураско — м'ясна традиція, популярна в Латинській Америці, США і решті світу, коли м'ясо BBQ готують на грилі і пропонують гостям за фіксованою ціною). Рецепція ергонімів передбачає орієнтацію в реаліях і історії інших культур (ресторани «Півний Сад» (особливий тип пивного ресторану під відкритим небом, найчастіше в Німеччині), «Шале» (сільський будиночок у швейцарському стилі), «Шато» (заміський будинок аристократії у Франції) і, звичайно, знання іноземних мов («Зер Гут» (нім. «дуже добре»), «Dogs and Tails» (англ. «собаки і казки»), «Loggerhead» (англ. «бовдур»), «Headquarters» («Н. Q. Bar») (англ. «штаб-квартира»), «Très Branché» (фр. дослівно: «дуже модний»), «PREGO cafe» (італ. «будь ласка»)).

І хоча оригінальні тематичні імена українською, такі як «Абсент-бар «Палата № 6», «Гра з вогнем», «Авоська», «Коворкінг «Клава та кава» відсилають до фонових знань декількох поколінь, то розуміння назв, що відображають реалії сьогоденного інформаційного

часу (наприклад, «*Bla Bla Bar*», «*Хештег*», «*Ресторан виїзного обслуговування «Е-да»*), до снаги лише представникам молодших груп. Як приклад рецепції оніма, який має іншомовне походження («*Леруа Мерлен*» — мережа будівельних магазинів), наведемо уривок з розмови мобільним телефоном, зафіксованої у київському маршрутному таксі. (Чоловік років 50-ти: «... *Підожди мене там. Я оце заходив в ... як воно там ... «Мерлін Монро»*).

Викладені вище результати дослідження мовного ландшафту Києва дозволяють зробити деякі висновки.

1. Номінативні одиниці, пов'язані зі специфікою міського устрою та побуту, інші вербальні й невербальні знаки тією чи тією мірою формують когнітивну базу усіх жителів Києва, набувають «енергії» прецедентності, стають феноменами, впізнавання яких визначає входження особистості до мовно-культурної спільноти. Ці компоненти мови міста, безумовно, відображають вікову, соціальну й професійну диференціацію населення, мовний етикет, на якийсь час стають мемами.

2. Існування прецедентних феноменів обмежене часом їх рецепції й реінтерпретації. У процесі існування прецедентного імені його конотації можуть істотно змінитися, що виявляє його семантично вагомий «рух» у часі й культурі. Це пов'язано з такими чинниками: відходом у минуле соціальних і політичних реалій, зміною актуальності й історичної чи культурної важливості прецедентних ситуацій, переструктуруванням мовно-культурної спільноти. У зв'язку зі зростанням міста в ньому з'являються нові соціальні групи, які разом із корінним населенням формують новий мовний ландшафт.

3. Прецедентні феномени можуть трансформуватися в межах збереження впізнаваності через заміну, усічення чи додавання компонентів, а можуть замінюватися іншими, що засвідчують назви об'єктів у місті Києві.

5. Прецедентність стратифікує мовну спільноту за численними критеріями (з'являються прецедентні імена для різних спільнот). Ну а використання прецедентних одиниць, відомих невеликій групі носіїв мови, може спричинити «мінус-ефект комунікації».

Список літератури

1. Вакулишин С. Околиці Києва / С. Вакулишин. — К., 2009.
2. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность / Ю. Н. Караулов. — М.: Наука, 1987. — 263 с.
3. Костомаров В. Г. Языковой вкус эпохи. Из наблюдений над речевой практикой масс-медиа / В. Г. Костомаров. — М.: «Педагогика», 1994. — 25 с.
4. Малаков Д. Невідомі та маловідомі сторінки історії Києва / Д. Малаков. — К., 1997.
5. Мартос С. А. Молодіжний сленг як складова мови міста / С. А. Мартос // Вісник Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія «Філологія». — Харків, 2004. — Вип. 42. — С. 240–243.
6. Миколенко Т. М. Мова міста: динаміка та сучасний етап вивчення / Т. М. Миколенко // Мовні і концептуальні картини світу. — 2013. — Вип. 43 (3). — С. 77–82.
7. Назви вулиць Києва в контексті ідеологій: [навч. — метод. довідник] / ред. А. П. Коцур, Н. В. Терес. — К., 2009.
8. Пономаренко Л. А. Київ. Короткий топонімічний словник / Л. А. Пономаренко, О. О. Різник. — К., 2003.
9. Почепцов Г. Г. Семиотика / Г. Г. Почепцов. — М.: «Рефл-бук», К.: «Ваклер», 2002. — 432 с.
10. Руденко С. М. Харківські діалектизми, архаїзми та історизми / С. М. Руденко, Т. С. Кондратенко // Тенденції та перспективи формування професійної лексики: [доп. VI Міжвуз. наук. — практичн. семінару]. — Ірпінь: УДФС України, 2016. — С. 104–109.
11. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: [термінологічна енциклопедія] / О. Селіванова. — Полтава: «Довкілля» — К., 2006. — 71 с.
12. Хобзей Н. Лексикон львівський: поважно і на жарт / Н. Хобзей, О. Сімович, Т. Ястремська, Г. Дидик-Меуш. — Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2012. — 852 с.

О. Ruda

PRECEDENCE AS A FEATURE OF KYIV'S LINGUISTIC LANDSCAPE

The linguistic landscape of Kyiv, as any other city with its own linguistic and cultural history, has precedence — the function of keeping widely known and (or) non-standard cognitions, which, on the one hand, forms the cultural and linguistic competence of its inhabitants, and on the other is the product of competence. In the urban linguistic landscape, precedent names are primarily urbanonyms — the official and unofficial toponyms, ergonyms, urban legends,

jokes, and so on. These components of the city's language are, of course, reflective of the age, the social and the professional differentiation of the population, the language etiquette, and can become memes for a period of time.

The analysis of precedence of the linguistic landscape of Kyiv is based on a survey of its residents — those who have been living in the city since birth, as well as the so-called «new Kyivites» — the respondents who arrived in Kyiv to study or work. The methods used for collecting the material were interviews and associative experiment. The material for the study was also obtained by analysing the comments of social network users.

The wide range of the researched precedent names are urbanonyms which went from being official names of locations to being unofficial because of their ideological tint. This group is comprised of the names of locations familiar to Kyiv residents — shops, cafes, entertainment facilities, the use of which depends solely on the length the time you have spent in the city.

Another group of precedent names are ergonyms that refer to many shops, cafes, restaurants, hotels, whose efficiency in attracting the customers' attention greatly depends on their recognisability.

The most interesting thing to examine in an urban linguistic landscape is an informal system of conversational household names of the city's locations.

The existence of precedent phenomena is limited by the duration of their reception and reinterpretation. Language units get the «energy» of precedence during their use in discourse. Precedent phenomena need «technical support», especially from the media, which ensures their total maximum reception by a wide range of consumers.

Keywords: Urban Linguistics, linguistic landscape, ergonym, precedential phenomena.

Матеріал надійшов 20.09.2016